

Силабус
навчальної дисципліни
**«Цивільно-військове співробітництво в
Україні»**
2024-2025 навчальний рік

Освітня програма «СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ЗАХИСТ УКРАЇНИ)»

Спеціальність: 014.16 Середня освіта (Захист України)

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Рівень вищої освіти: другий

Викладач (і)	Каменський Дмитро Васильович
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/kamenskiy/
Контактний тел.	095 513 1130
Е-mail викладача:	dm.kamensky@gmail.com
Графік консультацій	Індивідуальний

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
3/90	12	12	66	екзамен

Семестр: весняний

Мова навчання: українська

Ключові слова: цивільно-військове співробітництво, Збройні Сили України, НАТО, мобілізація, військовий стан, цивільне середовище.

Метою курсу «Цивільно-військове співробітництво в Україні» є формування професійних компетентностей у майбутніх викладачів напряму «Захист України»; надання систематизованих знань щодо поняття цивільно-військового співробітництва у відповідності до стандартів НАТО, цивільно-військового співробітництва як окремого виду оперативного забезпечення, особливостей діяльності підрозділів по роботі з громадськістю, взаємодією з цивільним населенням та планування операцій цивільно-військового співробітництва.

Основними завданнями навчальної дисципліни «Цивільно-військове співробітництво в Україні» є: здатність налагоджувати взаємодію збройних сил і місцевого населення у зоні конфлікту відповідно до стандартів НАТО;

використовувати знання сутності та принципів цивільно-військового співробітництва у зоні конфлікту для взаємодії збройних сил і місцевого населення у відповідності до стандартів НАТО; здатність використовувати знання та розуміння для проведення заходів інформаційно-психологічного протиборства, організації інформаційно-психологічного впливу на населення та особовий склад протидіючої сторони з урахуванням досвіду ООС та військового стану.

Зміст курсу:

Змістовний модуль 1. Основні принципи організації цивільно-військового співробітництва

Цивільно-військове співробітництво (ЦВС) як ключовий компонент забезпечення ефективного функціонування збройних сил під час виконання бойових завдань та в умовах мирного часу. Воно охоплює широкий спектр діяльності, спрямованої на координацію дій між військовими підрозділами та цивільними органами, організаціями і населенням з метою досягнення спільних цілей. Це співробітництво особливо важливе в умовах збройних конфліктів, коли необхідно враховувати інтереси цивільного населення та мінімізувати негативний вплив військових дій на їхнє життя.

Змістовний модуль 2. Роль органів державної влади та місцевого самоврядування у вирішенні проблемних питань ЦС

Основні завдання ЦВС: підтримка безпеки та стабільності в регіонах, де ведуться бойові дії або існує загроза їх виникнення. ЦВС забезпечує координацію між військовими та місцевими органами влади, допомагаючи створювати умови для безпечного пересування цивільного населення, надання гуманітарної допомоги та відновлення критично важливої інфраструктури. Це включає також організацію евакуації населення з небезпечних зон, забезпечення їх тимчасовим житлом та іншими необхідними ресурсами.

Змістовний модуль 3. Функції цивільно-військового співробітництва

Сприяння стабілізації ситуації в регіонах після завершення бойових дій. Військові підрозділи у співпраці з цивільними органами займаються розмінуванням територій, відновленням правопорядку та допомогою у відновленні економічної діяльності. Це включає організацію відновлювальних робіт, забезпечення доступу до основних послуг, таких як медична допомога, водопостачання та електропостачання.

Змістовний модуль 4. Сутність та складові системи цивільно-військового співробітництва

ЦВС як інструмент, що сприяє зміцненню довіри між військовими і цивільним населенням. Це особливо важливо в умовах конфлікту, коли населення може бути налякане або недовірливе до військових сил. Організація спільних заходів, надання гуманітарної допомоги та підтримка місцевих ініціатив допомагають створити позитивний імідж військових підрозділів і сприяють їхній інтеграції в громаду.

Змістовний модуль 5. Підсистеми підтримки цивільного середовища та цивільно-військової взаємодії

Значення ЦВС для підготовки до потенційних конфліктів. Навчання та тренінги для військових та цивільних органів сприяють підвищенню рівня готовності до кризових ситуацій. Важливо також забезпечити, щоб цивільні органи мали належну інформацію про військові операції, щоб уникнути непорозумінь і конфліктів.

Змістовний модуль 6. Особливості організації ЦВС під час стратегічного розгортання сил оборони

ЦВС включає співпрацю з міжнародними організаціями та неурядовими організаціями (НУО), які можуть надавати допомогу в зонах конфлікту. Це може бути важливо для забезпечення гуманітарної допомоги, проведення моніторингу ситуації та сприяння миротворчим процесам. Військові підрозділи часто виступають у ролі посередників між місцевими органами влади та міжнародними організаціями.

Змістовний модуль 7. Особливості організації ЦВС під час ведення територіальної оборони України

У сучасних умовах, коли військові конфлікти часто супроводжуються інформаційними війнами, ЦВС відіграє важливу роль у забезпеченні інформаційної безпеки та протидії дезінформації. Військові підрозділи у співпраці з цивільними органами повинні оперативно надавати достовірну інформацію населенню, щоб запобігти поширенню паніки та неправдивих чуток.

Змістовний модуль 8. Особливості організації ЦВС під час організації руху опору

ЦВС як інструмент для забезпечення прав людини в умовах конфлікту. Це включає захист цивільного населення від насильства, забезпечення доступу до гуманітарної допомоги та медичної підтримки, а також запобігання порушенням міжнародного гуманітарного права. Військові підрозділи у співпраці з цивільними органами повинні працювати над тим, щоб мінімізувати шкоду для цивільного населення.

Змістовний модуль 9. Особливості організації ЦВС під час ведення операції сил оборони

ЦВС як механізм для допомоги створення умов для довгострокової стабільності та розвитку регіону після завершення конфлікту. Це включає підтримку економічного відновлення, розвиток інфраструктури та сприяння соціальній інтеграції населення. ЦВС грає ключову роль у формуванні міцного фундаменту для майбутнього миру та процвітання.

Змістовний модуль 10. Цивільно-військове співробітництво в окремих зарубіжних країнах

Цивільно-військове співробітництво як важливий інструмент у забезпеченні ефективності військових операцій і захисту цивільного населення в умовах

конфліктів. Завдяки налагодженій співпраці між військовими та цивільними органами влади, можна забезпечити безпеку, стабільність і стійкий розвиток у регіонах, що постраждали від конфліктів.

Список рекомендованих джерел:

Базова

1. Коропатнік І.М. Взаємодія громадянського суспільства і Збройних Сил України: адміністративно-правові засади. Київ: Леся, 2016. 412 с.
2. Кривенко Ю.В. Щодо необхідності правового регулювання цивільно-військового співробітництва Збройних Сил України (CIVIL-MILITARY CO-OPERATION – CIMIC). Часопис цивілістики. 2017. Вип. 23. С. 35–39.
3. Бериславська О. Цивільно-військове співробітництво як вид суспільно-правових відносин у системі публічного управління. Social development & Security. 2019. Vol. 9, Iss. 2. С. 23–36.
4. Шульгін В.В. правова основа функціонування цивільно-військового співробітництва Збройних Сил України. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. №11. С. 67-72.
5. Доктрина «Цивільно-військове співро-бітництво» від 1 липня 2020 року. URL: <https://sprotyvg7.com.ua>
6. Зимогляд В. Розвиток місцевого самоврядування як чинник горизонтальної само-організації суспільства. Український соці-ум. 2008. №3. С.124-131.
7. Зимогляд В.Я. Місцеве самоврядування як результат децентралізації влади. Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2015. № 1. С. 122-135.
8. Цивільно-військове співробітництво за стандартами НАТО: навч. посіб. Київ: НУОУ ім. Івана Черняховського, 2016. 92 с.
9. Взаємодія Збройних сил України з громадянським суспільством: довідник /за заг. ред. Л.О. Кравченко. Київ, 2021. 48 с.
10. Положення про Управління цивільно-військового співробітництва Генерального штабу Збройних Сил України, затверджене наказом Генерального штабу Збройних Сил України від 19.06.2020 № 43/дск
11. Концепція розвитку цивільно-військового співробітництва Збройних Сил України, затверджена наказом Генерального штабу Збройних Сил України від 08.11.2016 №411
12. Інструкція про порядок перебування в районі здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, осіб не залучених та військовослужбовців, працівників правоохоронних органів та інших осіб, які залучаються до проведення таких заходів, затверджена наказом Командувача об'єднаних сил від 26.04.2018 №26

Допоміжна

1. Інструкція про порядок пропуску на блокпостах і в районах зосередження (відведення) та районах розміщення важкого озброєння міжнародних

спостерігачів Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ в Україні та групи спостерігачів Спільного центру з контролю та координації питань припинення вогню та стабілізації лінії розмежування сторін і оперативного реагування на виявлені порушення, затверджена наказом Командувача об'єднаних сил від 27.04.2018 №29

2. Тимчасова інструкція з фіксації та документування випадків шкоди цивільному населенню, затверджена наказом Командувача об'єднаних сил від 24.09.2018 № 453

3. Тимчасовий порядок перебування осіб, які безоплатно передають товари, лікарські засоби, медичну техніку та вироби медичного призначення, виконують роботи або надають послуги в районі операції об'єднаних сил, затверджений наказом Командувача об'єднаних сил від 29.10.2018 № 669

4. Про утворення робочої групи із збору та узагальнення інформації про випадки поранення і загибелі цивільного населення, наказ Командувача об'єднаних сил від 29.12.2018 № 851

5. Положення про структури цивільно-військового співробітництва Збройних Сил України, затверджене наказом Генерального штабу Збройних Сил України від 29.12.2018 № 470

6. Положення про цивільно-військове співробітництво Збройних Сил України, затверджене наказом Генерального штабу Збройних Сил України від 20.12.2017 № 446, (зі змінами – наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 29.12.2018 № 471);

7. Тимчасова настанова з цивільно-військового співробітництва у ході підготовки та застосування Збройних Сил України, затверджена наказом Генерального штабу Збройних Сил України від 02.04.2019 №131

Інформаційні ресурси

1. Кримінальний кодекс України : Кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III : станом на 28 квіт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

2. Про військовий обов'язок і військову службу : Закон України від 25.03.1992 р. № 2232-XII : станом на 21 лип. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text>.

3. Про Збройні Сили України : Закон України від 06.12.1991 р. № 1934- XII : станом на 23 берез. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12#Text>.

4. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII : станом на 9 лип. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.